

OBSAH

ÚVOD	13
1.0 ENERGIE A SPOLEČNOST	17
1.1 ENERGIE A ROZVOJ LIDSTVA	17
1.1.1 Vliv populačního přírůstku na energetickou politiku	17
1.1.2 Trvale udržitelný rozvoj	18
1.1.3 Faktory trvale udržitelného rozvoje ● Půda a potrava ● Voda a vodní hospodářství ● Průmyslový a městský odpad ● Suroviny ● Přirozené prostředí pro život člověka	19
1.1.4 Energie – politický problém	21
1.1.5 Globalizace energetického hospodářství	22
1.1.6 Problém financování energetiky	23
1.1.7 Prognózy nárůstu instalovaných výkonů elektráren	24
1.2 GLOBÁLNÍ STRÍDÁNÍ ZDROJŮ	26
1.2.1 Zdroje energie ● Ropa ● Kapalná paliva v ČR ● Zemní plyn ● Plyn a plynofikace v ČR ● Podzemní zásobníky ● Propan-butan ● Černé uhlí v ČR ● Hnědé uhlí ● Hnědé uhlí v ČR ● Lignit v ČR ● Jaderná paliva ● Uran v ČR ● Tradiční paliva ● Obnovitelné zdroje	27
1.3 SVĚTOVÁ POPTÁVKA PO ENERGII	32
1.3.1 Vývoj poptávky v oblasti elektrické energie do roku 2050	32
1.4 ENERGIE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	33
1.4.1 Negativní vlivy energetiky na životní prostředí	33
1.4.2 Emise CO ₂	34
1.4.3 Skleníkový efekt ● Ozonová díra ● Radioaktivní látky ● Další nebezpečné látky	35
1.4.4 Opatření k zamezení růstu emise ● Řešení ekolog. aspektů před spalováním ● Řešení ekolog. aspektů při spalování ● Řešení ekolog. aspektů po spalování ● Emise kontra imise	36
1.4.5 Metody čištění spalin	37
1.4.6 Snižování emise NO _x ● Nové metody snižování škodlivých emise CO ₂ a NO _x ● Katalytické spalování ● Separace CO ₂ ● Spalování v atmosféře O ₂ /CO ₂ ● Spojení kombinovaného cyklu se zplyňováním ● Dekarbonizace energetiky	39
1.4.7 Les – akumulace uhlíku ● Rychle rostoucí dřeviny ● Akumulace a dlouhodobé skladování uhlíku	41
1.4.8 Porovnání různých variant výroby elektřiny a tepla z pohledu primárních zdrojů a redukce emise	42
1.5 INTEGROVANÉ ENERGETICKÉ SYSTÉMY A EKOLOGIE	44
1.6 NOVÁ EKOLOGICKÁ KRITÉRIA ZDROJŮ ENERGIE	45
1.6.1 Kumulovaná energetická spotřeba ● Sklizňový faktor ● Energet. amortizační doba	45
1.7 INTERNALIZACE EXTERNÍCH NÁKLADŮ ELEKTŘINY	46
1.7.1 Definice externích nákladů elektřiny ● Sestavení a ohraničení ext. nákladů	46
1.7.2 Vlivy na životní prostředí a lidské zdraví ● Ostatní vlivy na život. prostředí ● Důsledky na lidské zdraví	48
1.7.3 Náklady spojené s ochrannými opatřeními a škodami mimo elektrárnu	49
1.7.4 Náklady na čerpání neobnovitelných zdrojů	50
1.7.5 Náklady společnosti – státu	51
1.8 ZÁSOBOVÁNÍ ENERGIÍ A RIZIKA	51
1.8.1 Subjektivní hodnocení rizika a energetika ● Rizika smrtelného úrazu elektřinou	52
1.8.2 Elektroenergetická pole ● Elektrická pole ● Vysokofrekvenční pole	53
1.8.3 Lidský organismus a radioaktivita ● Zdroje aktivity podle vzniku	55
1.8.4 Elektromagnetické pole a lidský organismus ● Organismus a elektrická pole ● Organismus a mag. pole	57

1.8.5 Elektromag. pole lidského těla ● Elektromag. pole rušící bioelektrickou aktivitu ● Hustota proudu v lidském těle ● Biologicko-medicínská řešení ● Šetření na buňkách lidského organismu ● Leukemie a mag. pole	59
1.8.6 Elektromag. pole energetických zařízení	63
1.8.7 Kabely a požadavky na ukládání kabelů ● Opatření u jednotlivých kabelů třífáz. systému ● Stínění kabelů proti rušivým elektromag. polím	63
1.8.8 Venkovní vedení	64
1.8.9 Elektrické stanice	66
1.8.10 Současná doporučení mezních hodnot a předpisy o mezních hodnotách	66
1.9 TRANSFORMACE FOREM ENERGIE	67
1.9.1 Matice transformace forem energie	67
1.9.2 Účinnost přeměn energie ● První a druhá termodynamická věta	68
1.9.3 Energie a entropie	69
1.9.4 Energie = exergie + anergie	70
1.9.5 Energetické a exergetické účinnosti vybraných variant tech. řešení	71
2.0 LIBERALIZACE ELEKTROENERGETIKY	75
2.1 SPECIFICKÉ ZVLÁŠTNOSTI ELEKTRINY	75
2.2 PŘIROZENÝ A INSTITUCIONÁLNÍ MONOPOL V ENERGETICE ● PŘÍČNÝ (HORIZONTÁLNÍ) MONOPOL	75
2.2.1 Příčný monopol z pohledu teorie a praxe ● Synergické efekty ● Interní subvencování a jeho definice ● Vývoj v posuzování interní subvence ● Podnikatelské aspekty interní subvence	77
2.3 VÝVOJ REFOREM ELEKTROENERGETIKY	80
● Vliv zpomalení poptávky ● Vliv techniky a technologie ● Nahrazení regulovaného monopolu konkurencí ● Současné změny ● Důvody odklonu od tradičních modelů elektroenergetiky v EU	
2.3.1 Směrnice 96/92EC ● Společná pravidla ● Možnost volby ● Regulátor	83
2.3.2 Současný stav deregulace	89
2.4 TRANSFORMACE ENERGETIKY ČR	91
2.4.1 Energetická politika ČR ● Dosavadní stav ● Návrh energetické politiky	91
2.4.2 Legislativa energetiky ČR ● Dosavadní stav ● Návrhy nových zákonů	94
2.4.3 Vývoj elektroenergetiky ČR	95
2.4.4 Výrobní základna ● Vývoj instalovaného výkonu	96
2.4.5 Prognóza vývoje spotřeby ● Elektrizační soustava ČR	97
2.4.6 Zásobování teplem v ČR	101
2.5 SLUŽBY V ELEKTRICKÉM ZÁSOBOVACÍM SYSTÉMU PŘI LIBERALIZACI TRHU	102
2.5.1 Udržování frekvence a výkonové bilance ● Regulace a rezervy ● Primární regulace ● Sekundární regulace	103
2.5.2 Vyrovnávání bilance ● Udržování napětí a obstarání jalového výkonu ● Odstranění úzkých míst ● Řízení provozu a znovuoobnovení provozu	105
2.5.3 Zúčtování služeb (všeobecně) ● Zúčtování jednotlivých služeb	108
2.5.4 Postupy praktikované v některých státech EU	109
2.5.5 Pravidla přístupu do sítě	110
2.6 METODY ROZDĚLENÍ NÁKLADŮ ZA PŘENOSOVÉ SLUŽBY MEZI UŽIVATELE PŘENOSU	110
2.6.1 Metody vycházející z vynaložených nákladů ● Metody oceňující přenosové služby pomocí marginálních nákladů	110
2.6.2 Začlenění do tarifních komponent ● Zatížení poplatky podle síťových úrovní ● Poplatky za přístup k sítím ● Rozdělení poplatků na výrobce anebo odběratele ● Rozdělení nákladů v sítích stejné síťové úrovně ● Závislost na místě nebo vzdálenosti ● Vztah výkonu a práce	111
2.6.3 Zjišťování a přiřazování síťových nákladů	115

2.6.3.1	Funkce hospodářského ocenění řízení sítě v liberal. trhu	116
2.6.4	Přístup k sítím a zúčtování všech služeb v zahraničí ● SRN ● Holandsko ● Anglie a Wales ● Švédsko ● Norsko ● Finsko ● Švýcarsko ● Itálie	117
2.6.5	Problém uvízlých nákladů	122
2.6.6	Pravidla pro obnovitelné zdroje a kombinovanou výrobu elektřiny a tepla ● Měření a fakturace odběru	123
2.7	PROBLÉMY PLNĚ LIBERALIZOVANÉHO TRHU	123
2.7.1	Plánování v podmínkách trhu ● Plánování rozvoje a provozu přenosové soustavy ● Plánování výroby elektřiny ● Plánování provozu jaderných elektráren ● Plánování provozu vodních elektráren ● Další aspekty	123
2.7.2	Konkurence kontra integrované plánování na straně nabídky a poptávky (IRP)	125
2.7.3	Hypotézy k vývoji energetiky – od zásobování k makléřství ● Nadměrné výrobní kapacity vyvolané strukturou trhu ● Proces dopředné integrace výrobců energ. zařízení ● Jak mají energetické společnosti reagovat na uvedené tendence	126
2.7.4	Funkce makléře ● Podstatné rysy funkce makléře ● Předpoklady výkonu makléřské funkce	127
2.7.5	Vliv deregulace na energetický výzkum a vývoj	128
2.7.6	Strategie efektivnosti podnikání pro přežití v 21. století ● Přežití a úspěch na liberalizovaném trhu ● Nové oblasti podnikání	129
2.8	ÚLOHA INFORMAČNÍ A TELEKOMUNIKAČNÍ TECHNIKY V LIBER. TRHU	131
2.8.1	Řízení a informační infrastruktura ● Požadavky na telekomunikační systémy ● Dodávka ● Poptávka ● Smluvní závazek ● Správa kontraktu ● Plánování volné přenosové kapacity ● Rezervování kapacity ● Správa přepravní kapacity ● Provoz sítě ● Fakturace	131
2.9	OASIS – OBCHOD S ELEKTRÍNOU PO INTERNETU V USA	134
3.0	ZDROJE ELEKTRICKÉ ENERGIE	143
3.1	HRANICE STÁVAJÍCÍCH TECHNOLOGIÍ	143
3.1.1	Nové varianty řešení technologie	143
3.1.2	Vícenásobné parní cykly	143
3.1.3	Vývojové tendence klasických parních oběhů	144
3.1.4	Klasické jednotky s nadkritickými parametry	144
3.1.5	Moderní parogenerátory s rekuperací tepla	144
3.1.6	Kotle s využitím kondenzačního tepla	145
3.2	TECHNICKÉ SMĚRY VÝVOJE UHELNÝCH TECHNOLOGIÍ	145
3.2.1	Zvýšení účinnosti elektráren	145
3.2.2	Integrované zplynovací jednotky (IGCC)	147
3.2.3	Rozvoj fluidního spalování	148
3.2.4	Tlakové fluidní spalování (PFBC)	148
3.3	PAROPLYNOVÉ CYKLY	149
3.3.1	Pokrok v konstrukci spalovacích turbín	149
3.3.2	Zvyšování účinnosti plyn. turbín katalytickým parním reformováním plynu	150
3.3.3	Očekávaný vývoj spalovacích turbín	151
3.3.4	Elektrárenské paroplynové cykly	152
3.3.5	Nová řešení s paroplynovým zařízením	153
3.3.5.1	Ericson-Reitlingerův cyklus	153
3.3.5.2	Chengův cyklus	154
3.3.5.3	Oběhy HAT	154
3.3.5.4	Oběh CASH	155
3.3.5.5	Kalinův oběh	155
3.3.5.6	Energetický systém HIPPS	156
3.3.5.7	Program LEBS	156

3.3.5.8 EFCC proces	157
3.3.5.9 Tsiki-Durstův cyklus	157
3.3.5.10 Paroplynové zařízení Hutter	158
3.3.6 Porovnání různých kombinovaných procesů	158
3.3.7 Úspora tepla v palivu při kombinované výrobě elektřiny a tepla	159
3.3.8 Blokové teplárny	160
3.3.9 Blokové teplárny se spalovacími pístovými motory	161
3.3.10 Účinnost využití energie v motorech na plynová paliva a velikost instal. výkonů	162
3.3.11 Využití kogeneračních jednotek pro spalování bioplynu a biomasy	163
3.3.12 Blokové teplárny s plynovými turbinami	163
3.3.13 Termokomprese a tepelná čerpadla	163
3.3.14 Tepelná čerpadla a kombinovaná výroba elektřiny a tepla	163
3.3.15 Termodynamické porovnání tepelných čerpadel	165
3.3.16 Elektrochemická výroba elektřiny s palivovými články	165
3.3.17 Kombinovaná výroba elektřiny a tepla s palivovými články	167
3.4 VÝVOJ JADERNÉ ENERGETIKY	168
3.4.1 Současný stav vývoje	168
3.4.2 Jaderné elektrárny druhé generace	169
3.4.3 Tlakovodní reaktory	169
3.4.3.1 Evropský tlakovodní reaktor EPR	169
3.4.3.2 Tlakovodní reaktor AP 600	170
3.4.3.3 Zdokonalený tlakovodní reaktor VVER 640	171
3.4.4 Varné reaktory	172
3.4.4.1 Varný reaktor SWR 1000	172
3.4.4.2 Varný reaktor SBWR	173
3.4.5 Vysokoteplotní reaktory	173
3.4.6 Rychlé množivé reaktory	174
3.4.7 Budoucí jaderná energetika	175
3.4.8 Jaderná fúze	175
3.4.8.1 Zařízení s tzv. magnetickým udržením	176
3.4.8.2 Zařízení (elektrárny) založené na inerciální fúzi	178
3.4.9 Urychlovačem řízený reaktor (ADTT)	179
3.4.10 Přímá přeměna termonukleární energie	179
3.4.11 Problematika radioaktivních odpadů	180
3.5 SYNTETICKÁ PALIVA V ENERGETICE	181
3.5.1 Zplyňování uhlí	181
3.5.2 Vodík jako sekundární palivo	181
3.5.2.1 Výroba vodíku	182
3.5.2.2 Využití vodíku v energetice	184
3.5.3 Rychlý vyvíječ páry HYDROSS	184
3.5.4 Dálkový přenos energie EVA-ADAM	185
3.5.5 Elektřina, vodík a sluneční energie	186
3.5.6 Perspektivy vodíkové energetiky	186
3.6 OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE	187
3.6.1 Vodní energie	188
3.6.2 Vodní energie v ČR	188
3.6.3 Biomasa	188
3.6.4 Zdroje biomasy	188
3.6.5 Ročně využitelné množství biomasy v ČR	189
3.6.6 Dřevěné brikety	189
3.6.7 Vlastnosti biopaliv	189
3.6.8 Zvláštnosti biopaliv	189

3.6.9	Technická zařízení pro spalování biopaliv	190
3.6.10	Spalování slámy	190
3.6.11	Spalování slámy a hnědého uhlí	190
3.6.12	Bioplyn	190
3.6.13	Tuhý komunální odpad	191
3.6.14	Nový termický postup na likvidaci odpadu	191
3.6.15	Využití řepky pro technické účely	191
3.6.16	Sluneční energie	192
3.6.17	Přeměna sluneční energie na elektrickou energii	192
3.6.18	Sluneční tepelné systémy	193
3.6.19	Solární kolektory, zákl. článek aktivních systémů	193
3.6.20	Fotovoltaické systémy	194
3.6.21	Využití sluneční energie v energetice	195
3.6.22	Větrná energie	196
3.6.23	Větrné motory	196
3.6.24	Výroba a dodávka elektřiny	197
3.6.25	Ekologické faktory v provozu	197
3.6.26	Současný stav využití větrné energie a předpokládaný rozvoj	197
3.6.27	Geotermální systémy	198
3.6.28	Systém suché páry	199
3.6.29	Systém mokré páry	199
3.6.30	Horkovodní (binární) systém	199
3.6.31	Horká suchá skála – metoda „Hot-Dry-Rock“	199
3.6.32	Využití geotermální energie nebo tepla odpadních vod	199
3.6.33	Přeměna tepelné energie mořské vody	200
3.6.34	Přilivová energie a přílivové elektrárny	200
3.6.35	Mořské proudy a vlnění	201
3.6.36	Vývoj vodních turbin	201
3.7	PROGNÓZY DALŠÍHO ROZVOJE NEOBNOVITELNÝCH	
	ENERGETICKÝCH ZDROJŮ	202
3.8	PERSPEKTIVY VYUŽÍVÁNÍ OBNOVITELNÝCH ENERGETICKÝCH ZDROJŮ	203
3.9	DRUHOTNÉ ENERGETICKÉ ZDROJE (DEZ)	204
3.9.1	Druhotné energ. zdroje a možnosti jejich využití	204
3.9.2	Formy druhotných energ. zdrojů	205
3.9.3	Zásady využívání DEZ	206
4.0	ELEKTRICKÉ SÍTĚ A JEJICH MODERNIZACE	209
4.1	DÁLKOVÁ DOPRAVA ENERGIE	209
4.1.1	Dálková doprava elektřiny	209
4.1.2	Hranice pro dálkový třífázový přenos	209
4.2	PROPOJOVÁNÍ ELEKTRICKÝCH PŘENOSOVÝCH SÍTÍ	211
4.2.1	Omezení ve zvětšování propojených soustav	211
4.2.2	Nesynchronní propojování elektrizačních soustav	212
4.3	POŽADAVKY NA NOVOU KVALITU ELEKTRICKÉ ENERGIE	213
4.3.1	Elektromagnetická kompatibilita (EMC)	214
4.3.2	Vliv poruch a výpadků dodávky elektřiny	214
4.3.3	Flikr v distribučních sítích	216
4.3.4	Hodnocení nákladů na kvalitu elektřiny	217
4.3.5	Měření a registrace kvality ● Registrace poruch v důsledku zkratů a zemních spojení ● Registrace výkonu a frekvence ● Měření fáze	217
4.4	ZAŘÍZENÍ NA ŘÍZENÍ KVALITY ELEKTRICKÉ ENERGIE	218
4.4.1	Konvenční zařízení řízení toku, výkonů, napětí a stability elektr. sítě	218

4.5 NOVÁ ZAŘÍZENÍ NA ZVÝŠENÍ KVALITY ELEKTRINY NA STRANĚ DODAVATELE	219
● Bezkontaktní spínače a přepínače – základní prvek výkonové elektroniky ● Aplikace techniky IGCT	
4.5.1 Zařízení FACTS ● Síťové technické požadavky na FACTS	
● Porovnání síťové struktury Evropy a USA	221
4.5.2 Statické kompenzátory v paralelním zapojení SVC	222
4.5.3 Statický kompenzátor SVG	223
4.5.4 Řízená sériová kompenzace ASC ● Komponenty zařízení ASC	223
4.5.5 Tyristorem řízený příčný regulátor PAR	226
4.5.6 Tyristorem řízený regulátor se šikmou složkou napětí UPFC	226
4.6 NOVÁ ZAŘÍZENÍ NA ZVÝŠENÍ KVALITY ELEKTRINY NA STRANĚ SPOTŘEBY	227
4.6.1 Dynamický regulátor napětí DVR	227
4.6.2 Statický kompenzátor – DSTATCON	228
4.6.3 Statické systémy nepřerušitelného zásobování elektrinou – UPS	228
4.6.3.1 Zdroje „On-line“ s jednou konverzí	229
4.6.3.2 Zdroje „On-line“ s dvojitou konverzí	230
4.6.3.3 UPS s delta konverzí	231
4.6.3.4 Zdroje v zapojení „Line interactive“	232
4.6.3.5 Zdroje v zapojení „Off-line“	232
4.6.3.6 Dynamické SVC – RTPFC	233
4.6.3.7 Rotační zařízení nepřerušitelného zásobování elektrinou	233
4.7 SYSTÉM ŘÍZENÍ PROVOZU PROPOJENÉ ELEKTRIZAČNÍ SOUSTAVY	234
4.7.1 Doporučení UCPTÉ pro provoz elektrizačních soustav v propojených systémech ● Primární regulace ● Sekundární regulace ● Regulace napětí ● Bezpečnost provozu ● Opatření k zamezení systémových poruch	234
4.7.2 Standardy UCPTÉ k zajištění dohodnuté úrovně přenosových služeb ● Provoz a řízení el. soustavy v plně liberalizovaném trhu ● Řízení rozdělování toku výkonu ● Havarijní režim ● Řízení bezpečnosti provozu ● Organizační opatření	235
4.7.3 Spolehlivost elektrických sítí	239
4.7.4 Spolehlivost zásobování v podmínkách liberalizace trhu v EU	244
4.8 VÝSTAVBA DISTRIBUČNÍCH SÍTÍ PŘI LIBERALIZACI TRHU V ČLENSKÝCH ZEMÍCH EU	247
4.8.1 Zvyšování kvality ● Posuzování dodavatelských QM-systémů	247
4.8.2 Provoz sítí	248
4.8.3 Francie – EdF ● Konfigurace el. sítí ● Struktura a provoz sítí ● Nové modely k ohodnocení kvality zásobování	249
4.8.4 Plánovací kritéria a liberalizace trhu ● Francie – EdF ● Všeobecné principy plánování sítí ● Nové požadavky na plánování sítí ● Modely analýzy hospodárnosti ● Nová nákladová funkce ● Nová technická kritéria ● Metody technických analýz	251
4.8.5 SRN – RWE ● Plánovací nástroje ● Koncepce rozvoje jednotlivých napěťových úrovní ● Kritéria pro plánování distribučních sítí ● Sítě středního napětí	253
4.8.6 Plánovací kritéria v sítích NORDELU ● Poruchová statistika ● Pravidla provozu při poruchách ● Druhy poruch	255
4.9 AKUMULACE ELEKTRICKÉ ENERGIE V ELEKTRICKÝCH SÍTÍCH	257
4.9.1 Možnosti nasazení akumulátoru energie v elektr. síti	257
4.9.2 Akumulace elektřiny pomocí stlačeného vzduchu	257
4.9.3 Kondenzátorové akumulátory	258
4.9.4 Elektrochemické akumulátory (baterie)	258
5.0 ŘÍZENÍ A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE	263
5.1 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO ŘÍZENÍ SÍTÍ VN	263
5.2 PRINCIPY MODERNIZACE SOUČASNÝCH ŘÍDICÍCH SYSTÉMŮ	264

5.3 PŘECHOD ENERGETIKY NA DIGITÁLNÍ TECHNIKU	264
● Komunikační systémy ● Přenos signálů elektr. ochran ● Přenos dat	
5.4 ŘÍZENÍ TECHNOLOGICKÝCH PROCESŮ	266
● Stručný popis hlavních standardizačních projektů ● ISP – Interoperable System Project ● World Fip ● Profibus ● Evropská směrnice EN 50170	
5.4.1 Příklady modernizace řízení elektr. stanic ● Řídicí systém elektr. stanice ● Terminály ● Komunikace s terminály ● Systém pro výpočet sítě 110 kV s on-line, off-line připojením na řídicí systém LS 3200 ● Řídicí systémy Siemens ● Distribuovaný řídicí systém LSX a jeho modernizace	268
5.5 BUDOUCÍ DIGITÁLNÍ ŘÍZENÍ ELEKTRICKÉ STANICE	271
5.5.1 Struktura moderní sekundární techniky	271
5.5.2 Systémové požadavky ● Zpracování informací ● Konstrukce procesních modulů	272
5.5.3 Struktura moderního řízení elektr. stanic	273
5.5.4 Architektura řízení elektr. stanic	273
5.5.5 Schéma budoucího řízení elektr. stanic	274
5.5.6 Přístrojové integrace v řídicích soustavách elektr. sítí	275
5.5.7 Požadavky na řídicí systémy z dlouhodobého hlediska ● Dokumentace staniční řídicí techniky	275
5.6 VÝVOJ HROMADNÉHO DÁLKOVÉHO OVLÁDÁNÍ (HDO)	276
5.6.1 Radiové (bezdrátové) HDO	277
6.0 KOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY ENERGETIKY	281
6.1 STÁVAJÍCÍ KOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY	281
● Totální (LAN) sítě a jejich propojování ● Síť FDDI ● Gigabitový Ethernet ● Propojování lokálních sítí	
6.1.1 Protokoly a standardy vrstev OSI	282
6.1.2 Síťové operační systémy	282
6.1.3 Využití LAN/WAN struktury pro řízení elektrických stanic a sítí	282
6.2 PŘENOSOVÉ SYSTÉMY	284
6.2.1 Synchronní digitální hierarchie (SDH) ● Nejdůležitější prvky synchronního přenosového systému SDH ● Síť SDH	285
6.2.2 Nasazení SDH v energetice	287
6.3 ASYNCHRONNÍ TECHNOLOGIE ATM	288
6.3.1 Přenos ATM	288
6.3.2 Vrstvy ATM	290
6.3.3 ATM spojení	290
6.3.4 Porovnání různých principů přenosu	291
6.4 KOMUNIKAČNÍ TECHNIKA BUDOUCNOSTI	293
6.4.1 ISDN digitální síť integrovaných služeb	293
6.4.2 Rozvoj služeb a sítí ISDN	293
6.5 ŠIROKOPÁSMOVÉ SÍTĚ	294
6.5.1 Spojovací systémy ● Přenosová síť ● Datové sítě ● Signální sítě ● Přístupové sítě ● Radiové spoje	295
6.5.2 Výhledové možnosti využití telekomunikačních sítí energetiky ● Program výstavby přenosového systému JME, a. s. – příklad	296
6.5.3 Budoucí spektrum telekomunikačních služeb	297
6.6 MOŽNOSTI ENERGETICKÝCH SPOLEČNOSTÍ NABÍZET TELEKOMUNIKAČNÍ SLUŽBY	297
6.7 VYUŽITÍ INTERNETU V ENERGETICE	298
7.0 KOMPONENTY ELEKTRICKÝCH SOUSTAV	303
7.1 VODIČE A SVĚTLOVODY	303
7.1.1 Vodiče ● Omezení průvěsů vodiče	303

7.1.2 Světlovody ● Současný stav techniky optických vodičů	303
7.2 STOŽÁRY	306
7.3 VENKOVNÍ VEDENÍ	308
7.3.1 Možnost a hranice použití venkovních vedení v elektr. sítích	308
7.3.2 Venkovní kompaktní vedení	312
7.4 KABELOVÁ TECHNIKA	315
7.4.1 Význam kabelů pro zásobování elektrickou energií	315
7.4.2 Současný stav kabelové techniky ● Celoplastové kabely	316
7.4.3 Ostatní typy kabelů	319
7.4.4 Budoucí vývoj kabelové techniky	320
7.4.5 Chlazení kabelů	322
7.4.6 Typy kabelů v podmínkách požáru	323
7.4.7 Nové techniky pokládky kabelů	324
7.4.8 Kabelové soubory VN a VVN	325
7.4.9 Současný vývoj technologie kabelových souborů VN	325
7.4.10 Kabelové soubory VVN	330
7.4.11 Kabelové diagnostické metody	331
7.4.12 Stárnutí plastových kabelů	331
7.4.13 Zkoušky a monitorování kabelů	332
7.4.14 Měření dílčích výbojů	335
7.4.15 Diagnostika a zaměřování poruch kabelů	336
7.4.15.1 Nová generace kabelových měřicích vozů	336
7.4.15.2 Kabelové hledačky	337
7.4.16 Centrální a decentralizované zaměření poruch v sítích VN s digitálními ochranami	339
7.4.17 Zaměřování poruch v kompenzovaných sítích pulzní metodou	342
7.5 TRANSFORMÁTORY	342
7.5.1 Vývoj distribučních transformátorů	342
7.5.2 Výkonové transformátory VVN s izolací SF ₆	346
7.5.3 Monitorování a diagnostika transformátorů	346
7.5.4 Supravodivé transformátory	348
7.6 ELEKTRICKÉ GENERÁTORY A MOTORY	349
7.6.1 Alternátory ● Nové vodou chlazené turbogenerátory nad 400 MVA	349
7.6.2 Synchronní motory	351
7.6.3 Asynchronní motory	352
7.6.4 Generátor a transformátor v jediném celku (Powerformer)	353
7.7 ELEKTRICKÉ POHONY	354
7.7.1 Trend vývoje elektrických pohonů	354
7.7.2 Řídicí a regulační systémy	355
7.7.3 Softstartery	357
7.7.4 Elektrická hřídel	357
7.8 SPÍNACÍ ZAŘÍZENÍ VN A VVN	359
7.8.1 Zhášecí technika SF ₆	359
7.8.2 Vakuová spínací technika	359
7.8.3 Vakuové vypínače VN a VVN	360
7.8.4 Elektronické řízení a diagnostika	361
7.8.5 Pohony pro výkonové vypínače VN a VVN	362
7.8.6 Venkovní odpínač ● Venkovní odpínače se zhašecími komorami	363
7.8.6.1 Dálkové ovládání venkovních odpínačů ● Řízení a monitorování odpojovačů a zemních spínačů	364
7.9 SPÍNACÍ ZAŘÍZENÍ NN	365
7.9.1 Všeobecné trendy ● Bezkontaktní spínání v sítích NN	365

7.9.2	Výkonové vypínače	366
7.9.3	Elektronické pojistky	366
7.9.4	Kombinace výkonového vypínače a stykače	367
7.9.5	Polovodičové stykače	367
7.9.6	Pojistkové výkonové odpínače NN	367
7.9.7	Pojistkové lišty	368
7.9.8	Jističe	368
7.9.9	Proudové chrániče	370
7.9.10	Nekonvenční měniče proudu a napětí ● Digitální měření a měniče	371
7.10	OMEZOVAČE PROUDU V SÍTÍCH VN	
	● Možné koncepce omezení zkratových proudů	372
7.11	TRENDY V KONSTRUKCI IZOLÁTORŮ VN A VVN	375
7.12	DIGITÁLNÍ OCHRANY PRO ELEKTRICKÉ SÍTĚ	377
7.12.1	Příklady přístrojové digitalizace ● Přístroj pro odbočkové pole ve stanici VN ● Distanční ochrana v sítích VN ● Diferenciální ochrana v sítích VN	388
7.12.2	Systémy pro přenos signálů ochran	390
7.12.3	Elektronická přepínací automatika v rozvodnách	391
7.13	OCHRANA PROTI PŘEPĚTÍ	392
7.13.1	Zdroje přepětí	392
7.13.2	Ochranné prvky proti přepětí	392
7.13.3	Typy svodičů přepětí ● Ventilové bleskojistky ● Svodiče přepětí na bázi ZnO	392
7.13.4	Volba přepětíových ochran ● Složené ochrany	396
7.13.5	Ochrana proti přepětí v zařízeních NN	397
7.13.6	Bleskosvody ● Opatření k zamezení bleskového přepětí ● Odolnost zemních lan s integrovanými optovodiči před úderem blesku	398
7.14	TRENDY VÝVOJE ROZVADĚČŮ VN A VVN	399
7.14.1	Konstrukce spinacího pole	399
7.14.2	Redukce potřeby prostoru elektr. stanice	400
7.14.3	Kontejnerové rozvodny VN	401
7.14.4	Rozvaděčová technika NN	401
7.14.4.1	Nové prvky	401
7.14.4.2	Připojnicové adaptéry ● Tlačítka pro komunikační sběrnice	402
7.14.4.3	Instalační sběrnice Instabus - EIB	402
7.14.4.4	Mobilní víceúčelové modulární rozvodny	404
7.14.4.5	Bezpojistková konektorová technika NN	405
7.15	ELEKTROMĚROVÁ TECHNIKA	405
7.15.1	Vývoj elektroměrové techniky	406
7.15.2	Elektronické měřicí technologie	406
7.15.3	Elektronické multifunkční elektroměry	407
7.15.4	Alpha-koncepce	407
7.15.5	Odečet elektroměru mobilním ručním terminálem	408
7.15.6	Principy přenosných měřidel a přenosných zařízení na odečítání a okamžitou fakturaci	409
7.15.7	Systémy s předplacením spotřeby elektřiny (Prepayment)	409
7.15.8	Dálkové přenosy dat pro elektroměr. službu	409
7.15.9	Energetický informační systém (EIS - Energy Information System)	410
7.16	SUPRAVODIVÉ KOMPONENTY	411
7.16.1	Využití supravodivých komponent v elektrizační soustavě	411
7.16.2	Supravodivé motory a generátory	411
7.16.3	Supravodivé kabely	412
7.16.4	Supravodivé omezovače proudu	412

7.16.5 Akumulace energie v supravodivém magnetickém poli (SMES – Superconduction Magnetic Energy Storage)	413
7.16.6 Rotační supravodivé setrvačnickové akumulátory (SMS)	415
7.16.7 Výhledové možnosti využití SMES v elektrické síti	415
7.16.8 Vlastnosti supravodivých sítí ve srovnání s konvenčními sítěmi	416
8.0 INOVATIVNÍ TECHNIKA UŽITÍ ELEKTRICKÉ ENERGIE	419
8.1 ELEKTRINA JAKO NOSIČ KONEČNÉ SPOTŘEBY	419
● Fyzikálně technické zvláštnosti elektřiny ● Klíčová úloha elektřiny ● Nárůst informační techniky a technologií ● Rozšířenost služeb ● Zvýšení významu ochrany životního prostředí	
8.2 ELEKTRICKÁ ZARÍZENÍ, PŘÍSTROJE A KOMPONENTY	420
8.2.1 Přeměna na mechanickou energii	420
8.3 VÝROBNÍ METODY A UŽITÍ ELEKTRINY	421
8.4 TEPELNÁ TECHNIKA	422
8.4.1 Elektrické procesní teplo	422
8.5 SVĚTELNÁ TECHNIKA	425
8.6 INFORMAČNÍ A AUTOMATIZAČNÍ TECHNIKA	427
8.6.1 Senzorika	427
8.6.2 Laserová měřicí technika	428
8.6.3 Komponenty s výkonovou polovodičovou technikou	
● Výroba požadované frekvence ● Nastavení časově variabilního napětí ● Ovlivnění tvaru signálu např. ke kompenzaci vyšších harmonických ● Mechatronika	428
8.6.4 Technologie zpracování informací	429
8.7 SUBSTITUCE KONVENČNÍCH TECHNOLOGIÍ ELEKTRICKÝMI PROCESY	429
8.7.1 Životní prostředí a likvidace odpadu	430
8.8 ROBOTY A ROBOTIZOVANÁ PRACOVISTĚ	430
● Servisní robotika ● Umělá ruka se 4 prsty a se 3 stupni volnosti ● Umělý sval	
● Využití robotů v humanitární a sociální oblasti a v medicíně ● Servisní roboty v medicíně	
● Programovatelné automaty (PLC – Programmable Logic Controller)	
8.9 ELEKTROMAGNETICKÉ ZOBRAZOVACÍ SYSTÉMY	433
8.10 TECHNIKA DOMÁCNOSTI A BUDOV	435
● Větrání a recyklace tepla (výměna vzduchu) ● Indukční varné systémy	
● Průtokové ohřivače vody s elektronickým řízením	
8.11 ELEKTRICKÁ SILNIČNÍ DOPRAVA – ELEKTROMOBILY	438
8.12 METODY ŘÍZENÍ SPOTŘEBY	440
8.12.1 DMS – Demand Side Management – usměrňování spotřeby elektřiny na straně odběratele.	440
8.12.2 LCP – Least Cost Planning ● Teoretické základy a důsledky	442
8.12.3 Contracting	447
8.13 ENERGETICKÝ MANAGEMENT	448
8.13.1 Energetický management průmyslu	448
8.13.2 Energetický management domácnosti a budov	449
8.14 HRANICE ÚČINNOSTI ENERGETICKÝCH SLUŽEB	451
Summary	453
Zusammenfassung	453
Literatura	455
Technické jednotky používané v praxi	458